

Spontani ustanak u selima
Manjače u maju 1941. godine

Arhiv Bos. krajine B. Luka

ABK

OVC JE BILC 6. MAJA 1941. godine.

Gajić (Teše) Gojko,

I Z J A V I

Bili je to 6. maja 1941. godine, u selu Kmećanima slavi je svoju krsnu slavu svetog Djurđja, Milaković Riste. Na toj ~~slavi~~ ~~slavi~~ bio je i Lubojević Mladen iz sela Kmećana koji je ispričao mi sledeće:

"Maja 6. 1941. godine bio sam na slavi kod Milakovića Riste u selu Kmećanima. Bilo nas je ovde oko petnaest koji smo ~~u~~ ~~mu~~ došli da čestitamo slavu, a kod ostalih Ristinih susjeda bilo je dosta zvanica, tako da je moglo biti svijju oko stotinu. Kad je bilo oko čvanest sati, stigla nam je vijest od susjednih sela od Sanskog Mista, da su ustaše i nijemci udarili na srpska sela od Sanskog mosta i da osređa sve ubijaju i pljačkaju, da dolaze na mjesto gde se slavi i da gasu srpske slavne svijeće.

U to doba dana bili smo se prilično ponapili ali smo bili ~~li~~ ~~li~~ svjesni onoga šta nas čeka, te smo se sakupili na jedno mjesto i donijeli zaključak da o ovome izvjestimo susjedna sela i da se suprotstavimo ovome nasilju. Poslali smo kurire u sledeća sela: Melinu, Viluse, Suboticu, Pervan, Goleše, Borkoviće, Kola, Haziće i u druga sela koja su bila na ovu stranu, dok su sela koja su bila do Sanskog Mosta već bila obavještena kada je do ~~na~~ nas stigao glas o ustaškom napadu.

Sjutra dan sedmog maja sakupilo se je odve ~~oko~~ ~~oko~~ hiljadu selaka naoružani: sjekirama, vilama, kosama, koljama, kopljima, a bile je samo poneka puška koju su seljaci sa sobom ponijeli ali je toga bilo vrlo malo. Ovako spontano, ova grupa stigla je do sela Kijeva u Kijevsku Goru i zaustavili se pred selom Kijevo na suprot neprijatelja koji se je nalazio u Kijevu. U isto vrijeme nastupale su bile ustaše i nijemci prema našim selima, spazivši nas otvorili su vatru iz oružja na nas (iz bacača mitraljeza i pušaka. Mi smo na vatru odgovorili vatrom i kasnije smo doznali da smo tada ubili jednog njemačkog vojnika i četoricu ranili. Kada se je otvorila borba mnogi ~~su~~ ~~su~~ se povukli od naših i pobjegli u svoje sela, uplašivši se od neprijatelja koji je bio moderno naoružan i nesrazmjerno mnogo jači radi naoružanja. Na straži su ostali svjesniji sa oružjem, da neprijatelj ne prođe u sela.

Sjutra dan osmog maja, neprijatelj je izdao oglas da se smjesta ima predati oružje a da oni znaju ko je sve učestvovao u ovoj pobini ali nikome neće ništa učiniti, samo šta se preda oružje. U proglasu je stajalo da se oružje preda i to po noći, kući Grgića Pere ustaškog povjerenika. Bilo je onih koji su se uplašili, po noći došli su i predali oružje u dvorište ovog ustaškog povjerenika u Kmećanima.

Kasnije su ustaše na prevaru pozvale mnoge seljake a reke su pokupili i odveli u Sanski Mist kao taoce i poslije izvesnog vremena bili su ovi i ostali koje su ustaše pokupili po okolnim selima, poubijati na zvjerski način u Sanskom Mostu. Od tada se je počelo da nevjeruje ustašama koje su često udarale na srpska sela i ubijali seljake i vršili pljačku."

Banjaluka 18. januara. 1963. g.

(Gojko Gajić)
Gojko Gajić

DA JE PREDNJU IZJAVU DAO I SVOJERUČNO JE POTPISAO
GAJIĆ GOJKO ,

T V R D I :

Paula Jese